

RAUMAN KAUPUNKI

LAUSUNTO RAUMAN
PIRTTIALHON
OLIVIINIDIABAASI-
ESIINTYMÄSTÄ 2010

AHLMAN
Konsultointi & suunnittelu

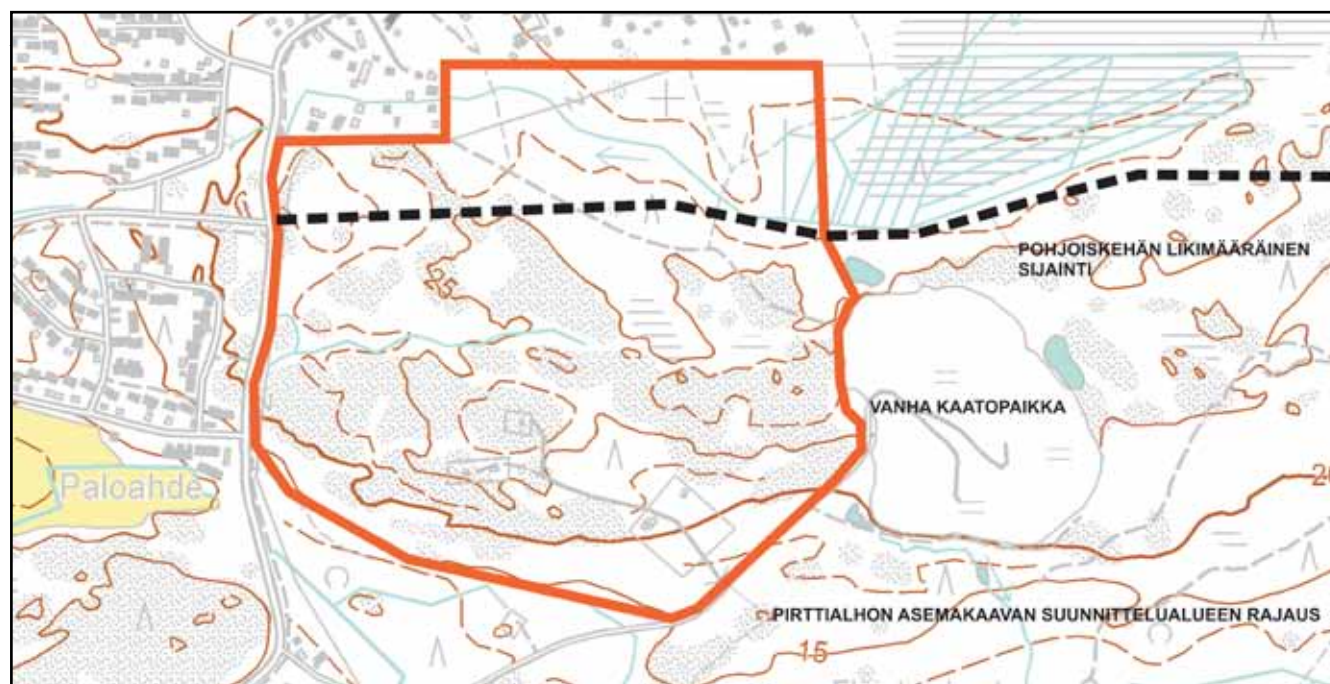
Pirttialho sijaitsee Rauman keskustan koillislaidalla, Kappelinluhdan itäpuolella ja Kinnon pohjoispuolella. Selvitysalue käsittää pääosin mäntyvaltaisia metsiä, jotka ovat varsin karuja. Alueella on myös taimikoita.

Rauman kaupunki on laatimassa Pirttialhon alueelle asemakaavaa ja tavoitteena on kaa-voittaa rajaukselle yhteensä noin 150 asuntoa sekä yhdistää rakenteille oleva Pohjoiskehä. Alueelta on laadittu luontoselvitys vuonna 2004 (Lievonon & Vuorinen 2004), jonka mukaan Pirttialhontien ja Rajahorsmantien välissä on muuta ympäristöä arvokkaampi emäksinen oliiviinidiabaasiesiintymä, jossa on varsin vaativaa kasvilajistoa. Tieto perustuu kuitenkin paikallisen luontoharrastajan puhelinhaastatteluun, eikä arvokkaan kohteen tarkkaa sijaintia esitetä luontoselvityksen raportissa lainkaan. Lounais-Suomen ympäristökeskus on antanut asemakaavaluonnoksesta lausunnon, jonka mukaan paikallisesti arvokas oliiviinidiabaasiesiintymä tulee huomioida riittävästi maankäytössä ja se on pyrittävä säästämään.

Tämä lausunto esittelee Rauman kaupungin tilaaman lausunnon Pirttialhon oliiviinidiabaasiesiintymästä, jotta asemakaavoitus voidaan toteuttaa kokonaisuudessaan. Selvityksestä ja raportoinnista vastaa lintuihin, putkilokasveihin ja elinympäristöihin syventynyt luontokartoittaja Santtu Ahlman (Ahlman Konsultointi & suunnittelu).

Kuva 1. Pirttialhon asemakaava-alue.

OLIVIINIDIABAASISTA

Oliviiini on heleänvihreä mineraali, jota tavataan piihappoköyhissä magmakivissä, kuten diabaaseissa. Oliviiini kuuluu pääryhmältään silikaatteihin. Diabaasi kuuluu kemialliselta pääryhmältään emäksisiin lajeihin, jotka esiintyvät tyypillisesti juonina.

Satakunnan postjotuninen oliviinidiabaasi on Etelä-Suomen prekamprisen kallioperän nuorin kivilaji, joka esiintyy Satakunnan alueella juonimuodostumina sekä laajoina vaaka-asentoisina kerrosjuonina. Satakunnan juonialue liittyy voimakkaaseen luode-kaakkosuuntaiseen heikkousvyöhykkeeseen. Mahdollisesti oliviinidiabaasi on työntynyt seismisiä episentrumlinjoja pitkin maanpinnalle ja levinnyt laajoille alueille muodostaen laakiobasaltteja (Hämäläinen 1987).

Oliviiinidiabaasi on emäksistä tai ultraemäksistä, minkä seurauksena sekä putkilokasviettä sammallajisto on usein varsin vaateliasta. Oliviiinidiabaasikalliot luetaan Natura-luontotyypeissä kasvipeitteisiin silikaattikallioihin.

Oliviiinidiabaasia hyödynnetään muun muassa kiuaskivissä, sillä sen kestävyys on korkea ja lämmönvarauskyky suuresta ominaispainosta johtuen erinomainen.

SILIKAATTIKALLIOT

Natura-luontotyyppiluokituksessa oliviinidiabaasiesiintymät tyypitellään silikaattikallioiksi, joiden Natura-koodi on 8220. Kasvipeitteiset silikaattikalliot käsittäväst sisämaan silikaattikallioiden kallionrakokasvillisuutta, josta on erotettavissa lukuisia alueellisia alatyyppejä.

Lainaus Natura-luontotyyppioppaasta:

Tämä luontotyyppi on hyvin laaja-alainen ja sisältää suurimman osan Suomen kallioista eli kaikki sisämaan kalliot, joilla ei tavata kalkkikiveä. Toisaalta on huomattava, että sisämaan järvenrantojen silikaattikalliot luetaan luontotyyppiin kallioiden pioneerikasvillisuus. Silikaattikallioiden valinnassa tulee kiinnittää erityisesti huomiota kohteiden edustavuuteen, erikoisuuteen ja uhanalaisten ja harvinaisten lajien esiintymiseen. Tavanomaiset, karun niukkalajiset kalliot jätetään yleensä tyyppin ulkopuolelle.

Silikaattikallioiden kasvillisuus on hyvin vaihtelevaa ja kullakin kallioalueella esiintyy yleensä monenlaisia kasvillisuustyypppejä. Kasvilajiston koostumus riippuu muun muassa kalliokohteen maantieteellisestä sijainnista, lähiympäristön luonteesta, rinteiden jyrkkyydestä ja ilmansuunnasta, seinämien ylikaltevuudesta ja kivilajista. Silikaattikalliot voidaan jakaa kolmeen pääryhmään: a) karut kalliot, b) keskiravinteiset eli mesotrofiset kalliot ja c) ultraemäksiset kalliot.

Raumalla on yksi Natura-kohde, joka on suojeltu pitkälti oliviinidiabaasiarvojen vuoksi (Varsinais-Suomen ELY-keskus). Kohde on 76 hehtaaria pinta-alaltaan (koodi FI0200002) ja sijaitsee Sorkassa. Kohdetyypiltään kyseessä on SCI-alue (Sites of Community Importance, luontodirektiivin perusteella Natura 2000 -verkostossa).

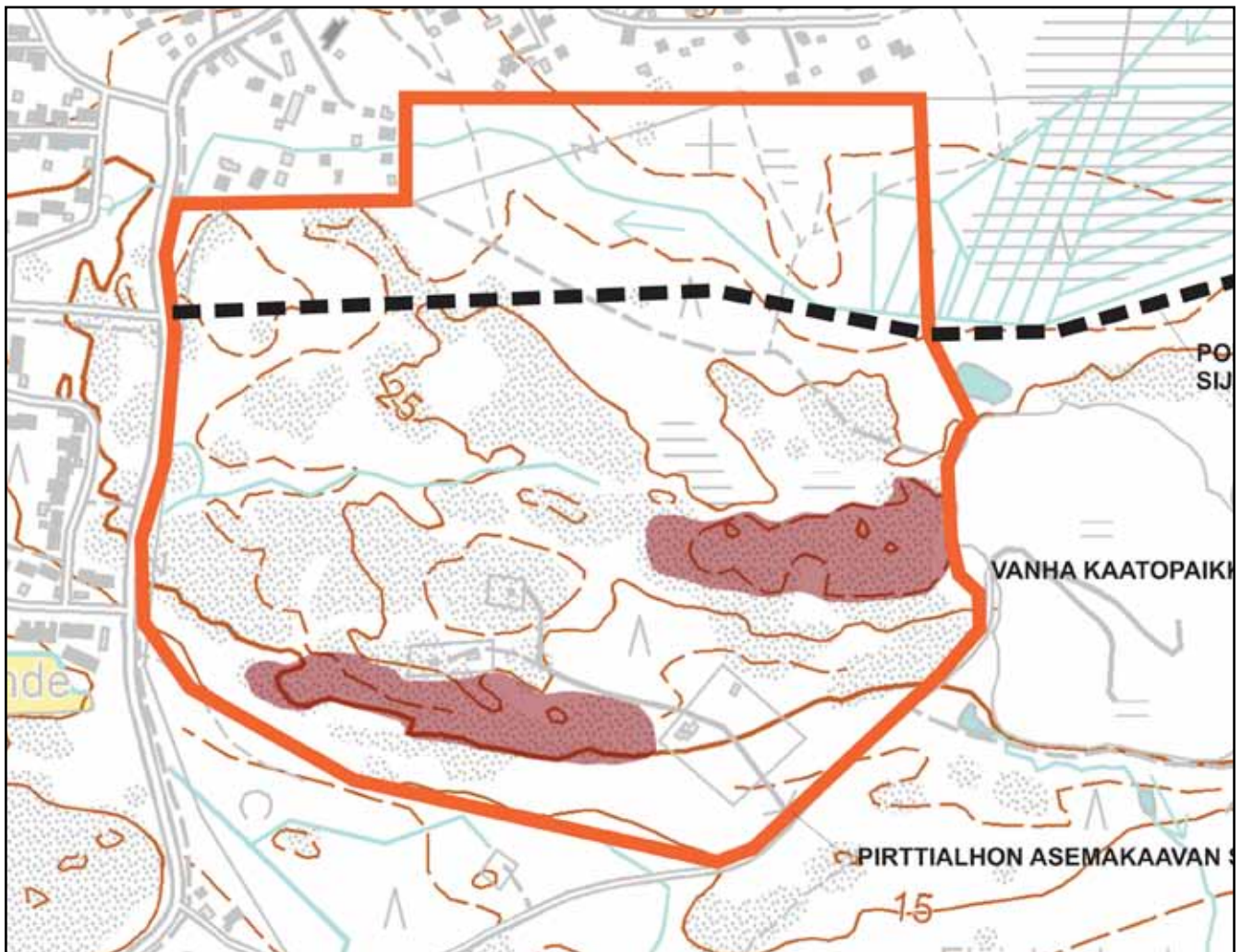
TUTKIMUSMENETELMÄT

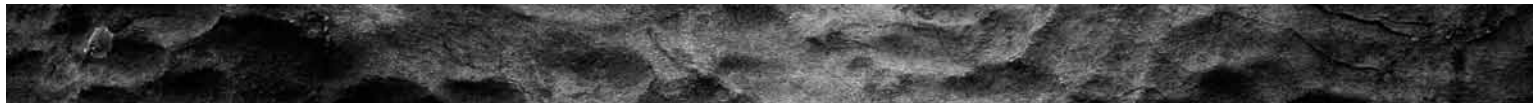
Pirttialhon selvitysalue tutkittiin huolella 23.5. ja 29.6., jolloin muuta ympäristöä edustavammat kallioalueet merkittiin ilmakuva- ja karttapohjalle. Tarkka paikannus tehtiin GPS-vastaanottimen avulla. Rajausperusteina käytettiin vaateliasta kallio- ja paahdelajistoa sekä hienoja kalliomuodostumia.

TULOKSET

Maastoinventointien perusteella rajattiin kaksi edustavaa kohdetta karttapohjalle (kuva 2), jotka on syytä säilyttää kaavoituksen avulla. Edustavaa lajistoa ovat muun muassa kissankäpälä, kalliohatikka, isomaksaruoho, rohtotädyke, aho- ja keto-orvokki, sianpuolukka, ukontulikukka, kalliokielo, metsäruusu ja ruoholaukka (ruohosipuli). Pohjoisempi kuvio on hieman edustavampi kuin eteläinen, sillä vaateliat paahdelajit esiintyvät runsaampina ja esimerkiksi ukontulikukka kasvaa vain pohjoiskuviolla. Rajatuilla alueilla on myös vaatimattomia kohtia, mutta niitä on silti syytä käsitellä ehjinä kokonaisuuksina.

Kuva 2. Edustavimmat kalliikohteet.

Eteläinen kallioalue on pääosin jäkälien ja kanervien kirjomaa.

Pohjoinen kuvio on hieman edustavampi kuin eteläinen.

Ruoholaukkaa tavataan molemmilla kalliorajauksilla.

Metsäruusu on vaateliias laji, joka kasvaa monin paikoin rajatuilla alueilla.

Kissankäpälä on eräs yleisimmistä paahdelajeista, joka muodostaa alueelle paikoin näyttäviä kasvustoja.

Maariankämmekkä esiintyy jokseenkin yleisenä soistuneissa kalliopainanteissa.

KIRJALLISUUS

Airaksinen, O. & Karttunen, K. 2001:

Natura 2000 -luontotyyppiopas. 2. korjattu painos. Suomen ympäristökeskus. Helsinki.

Hämäläinen, A. 1987:

The postglacial diabases of Satakunta. Geologian tutkimuskeskus – Geological Survey of Finland. Tutkimusraportti – Report of Investigation 76, 173–178. 2 figures, 2 tables.

Jakobsson, N. (toim.) 2008:

Ympäristön- ja luonnonsuojelu 2008. Lakikokoelmat. Edita Publishing Oy. Helsinki.

Jones, A. 2006:

Kivet. WSOY. Helsinki.

Lievonen, T. & Vuorinen, K. 2004:

Vaikkusen, Kinnon ja Koillis-Kaaron asemakaavojen luontoselvitys. Jaakko Pöyry Infra, Maa ja Vesi. 13 s.

Lounais-Suomen ympäristökeskus 2009:

Lausunto Pohjoiskehän itäosan asemakaavaluonnoksesta. 1 s.

Rauman kaupunki, Ympäristövirasto 2002:

Rauman arvokkaat luontokohteet – tietokokoelma eri lähteistä (tietokanta-aineistoa).

Söderman, T. 2003:

Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi – kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa. Ympäristöopas 109. Suomen ympäristökeskus. Helsinki.

Varsinais-Suomen ELY-keskus: Rauman diabaasialue.

<http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=13967&lan=fi>

